

5. KODEKS ETYCZNY, WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE PROFESJONALNEJ PRAKTYKI ORAZ KOMISJA ETYCZNA

5.1. Wskazówki deontologiczne

5.2. Wskazówki dotyczące profesjonalnej praktyki

5.2.1. Tytuły

5.2.2. Podstawowe zasady dotyczące reklamy

5.2.3. Zasady używania znaku firmowego i wskazówki dotyczące używania logo AT

5.2.4. Zalecenia dotyczące etyki zawodowej

5.3. Rola Doradcy EATA ds. Etyki

5.4. Procedury rozpatrywania skarg dotyczących kwestii etycznych i profesjonalnej praktyki

5. KODEKS ETYCZNY, WSKAZÓWKI DOTYCZĄCE PROFESJONALNEJ PRAKTYKI ORAZ KOMISJA ETYCZNA

5.1. Wskazówki deontologiczne

Poniższe wskazówki deontologiczne zostały opracowane w oparciu o kodeksy etyczne EATA i ITAA oraz inne odnośne deklaracje; zawierają one informacje dla członków afiliowanych towarzystw dotyczące kryteriów etycznych, których przestrzegania oczekuje się w profesjonalnej praktyce. Wskazówki te stanowią również informację dla opinii publicznej na temat etycznych zachowań, których oczekuje się od członków EATA. Kompletny kodeks etyczny EATA dostępny jest na stronie internetowej EATA <http://www.eatanews.org/eata-2/ethics/>.

Afiliowane towarzystwo może zawiesić członkostwo lub kontrakt szkoleniowy członka, jeśli jego zachowanie jest niezgodne z podstawowymi zasadami zawartymi we wskazówkach i/lub jeśli członek nie zechce zmienić swojego zachowania po konfrontacji z kolegami lub z afiliowanym towarzystwem.

Członek EATA jest jednocześnie członkiem towarzystwa afiliowanego przy EATA. W momencie przystępowania do EATA wszyscy członkowie zgadzają się na przestrzeganie kodeksu etycznego oraz wskazówek ich stowarzyszonej organizacji dotyczących profesjonalnej praktyki. Od wszystkich stowarzyszonych organizacji wymaga się, by posiadały takie kodeksy i zasady profesjonalnej praktyki, które muszą być zgodne z kodeksami i praktykami EATA. Co więcej, stowarzyszone organizacje muszą posiadać procedury składania skarg po to, by móc zarządzać naruszeniami kodeksów etycznych, czy też zasad profesjonalnej praktyki. Każdy kraj posiada swoje własne wskazówki krajowe dotyczące takich kwestii jak używanie tytułów (np. psychoterapeuta czy doradca), a każda stowarzyszona organizacja jest ograniczona formalnymi wymaganiami danego kraju i jest zobowiązana do poinformowania o tym każdego kandydata.

WSKAZÓWKI DEONTOLOGICZNE EATA

1. Członek EATA uznaje godność wszystkich istot ludzkich. Oczekuje się, że członkowie EATA będą zachowywać się w taki sposób, aby nigdy nie propagować ani biernie się zgadzać na żadną formę zachowań dyskryminacyjnych lub ucisku.

2. W swoich oświadczeniach publicznych członkowie EATA będą powstrzymywać się od uwłaczających sformułowań i insynuacji, które w sposób negatywny przedstawiałyby reputację, kwalifikacje lub charakter innych członków, pamiętając o swojej odpowiedzialności za reprezentowanie EATA i analizy transakcyjnej. Z drugiej strony, bezpośrednia obiektywna krytyka jest mile widziana.
3. Podstawową odpowiedzialnością członków EATA, która ma charakter ochronny, jest świadczenie klientom najlepszych możliwych usług oraz działanie w taki sposób, by nie wyrządzać szkody, ani intencjonalnie, ani przez zaniedbanie.
4. Członkowie EATA powinni dążyć do tego, by ich klienci rozwijali w sobie świadomość godności, autonomii i osobistej odpowiedzialności oraz funkcjonowali z takiej pozycji.
5. Etyczne praktykowanie analizy transakcyjnej obejmuje wejście z klientem w świadomą relację kontraktową, przy czym zarówno klient, jak i członek EATA powinni mieć zdolność i intencję zrealizowania tego kontraktu. Jeżeli klient nie jest w stanie lub nie chce działać w sposób odpowiedziany w ramach relacji kontraktowej, wówczas członek EATA musi zakończyć relację w sposób, który nie przyniesie szkody klientowi.
6. Członek EATA nie będzie wykorzystywał relacji profesjonalnych w żadnym celu, w tym, w celach finansowych i seksualnych i nie tylko. Relacje seksualne między członkami EATA a ich klientami, osobami superwizowanymi czy uczniami są zakazane.
7. Członkowie EATA nie będą podpisywać lub utrzymywać profesjonalnych kontraktów, w sytuacji, kiedy inne działania lub relacje między członkami EATA a ich klientami mogłyby narazić na szwank profesjonalny kontrakt.
8. Profesjonalną relację między członkiem EATA a jego klientem definiuje się w kontrakcie. Taka profesjonalna relacja kończy się, gdy kończy się kontrakt. Jednakże określona odpowiedzialność zawodowa trwa nadal po zakończeniu kontraktu. Obejmuje ona:
  - Utrzymanie uzgodnionej tajemnicy
  - Unikanie jakiegokolwiek wykorzystywania wcześniejszej relacji
  - Zapewnienie pomocy po zakończeniu kontraktu, jeśli zajdzie taka potrzeba.

9. Członkowie EATA będą działać i świadczyć usługi klientom i uczniom z pełną odpowiedzialnością i znajomością istniejących uregulowań prawnych stanu i/lub kraju, w którym pracują.
10. Nawiązując profesjonalną relację członkowie EATA biorą odpowiedzialność za zapewnienie klientowi odpowiednich warunków, w tym doprecyzowanie przestrzegania poufności, zapewnienie fizycznego bezpieczeństwa stosownie do formy podejmowanych działań oraz uzyskanie świadomej zgody na ewentualne procedury wysokiego ryzyka.
11. Jeżeli członkowie EATA zdadzą sobie sprawę z tego, że osobiste konflikty lub problemy medyczne mogą wpłynąć na ich zdolność do utrzymywania relacji kontraktowej, to muszą oni albo zakończyć kontrakt w profesjonalny i odpowiedzialny sposób albo upewnić się, że klient posiada wszystkie niezbędne informacje potrzebne do podjęcia decyzji o pozostaniu w relacji kontraktowej.
12. Członkowie EATA przyjmują na siebie odpowiedzialność za skonfrontowanie się z kolegą, co do którego mają racjonalne przesłanki wskazujące, że postępuje on nieetycznie, a także za zgłaszanie takich przypadków do stosownych organów profesjonalnych, jeśli [osobista konfrontacja] nie doprowadziła do rozwiązania problemu.
13. Członkowie EATA, którzy wykorzystują analizę transakcyjną w swoich profesjach będą wykazywać się zaangażowaniem w to, aby być na bieżąco w dziedzinach, w których się specjalizują poprzez działania takie jak udział w konferencjach i seminariach, pisanie i czytanie specjalistycznych tekstów, a także posiadanie aktualnej wiedzy na temat interesów towarzystw AT.

5.2. Wskazówki dotyczące profesjonalnej praktyki

Poniższe wskazówki zostały zatwierdzone przez EATA i ITAA.

5.2.1. Tytuły

1. Certyfikowany Analityk Transakcyjny może posiadać następujące tytuły:

- Certyfikowany Analityk Transakcyjny (Psychoterapia)
- Certyfikowany Analityk Transakcyjny (Doradztwo)
- Certyfikowany Analityk Transakcyjny (Edukacja)

- Certyfikowany Analityk Transakcyjny (Organizacje)
2. Certyfikowani Analitycy Transakcyjni, którzy mają kwalifikacje do bycia instruktorem i/lub superwizorem AT oraz ci, którzy szkolą się w celu uzyskania takich kwalifikacji, mogą posługiwać się następującymi tytułami:
- Nauczyciel i/lub Superwizor Analizy Transakcyjnej (TSTA)
  - CTA Nauczyciel i Superwizor praktyków (CTA TS)
  - Tymczasowy Nauczyciel i/lub Superwizor Analizy Transakcyjnej (PTSTA)
  - Tymczasowy CTA Nauczyciel i Superwizor praktyków (PCTA TS)

Ponadto podaje się dziedzinę specjalizacji.

5.2.2. Podstawowe zasady dotyczące reklamy

1. Osoby, które podpisały kontrakty szkoleniowe mogą używać następujących sformułowań: „jako analityk transakcyjny w procesie szkolenia w AT (Psychoterapia/Doradztwo/Edukacja/Organizacje)”. Sformułowania te mogą być również używane w materiałach drukowanych. Inne sformułowania nie mogą być używane.
2. Słowa: „Grupa Analizy Transakcyjnej”, „Leczenie/ Doradztwo/Psychoterapia w analizie transakcyjnej” oraz inne słowa o podobnym znaczeniu nie będą używane, dopóki osoba świadcząca takie usługi nie zostanie Certyfikowanym Analitykiem Transakcyjnym.
3. Status członkowski oraz poziomy certyfikacji na materiałach drukowanych (broszurach itp.) powinny być podawane w pełnym brzmieniu, a nie za pomocą skrótów, które są trudne do zrozumienia dla osób niezaznajomionych z kategoriami członkostwa. Przykłady zalecanej formy to „Członek (określonej organizacji krajowej) w trakcie szkolenia” lub „Certyfikowany Analityk Transakcyjny” lub „Tymczasowy Nauczyciel i Superwizor Analizy Transakcyjnej”.
4. Sformułowania „Analityk Transakcyjny (Psychoterapia/Doradztwo/Edukacja/Organizacje)”, „Tymczasowy Nauczyciel i/lub Superwizor Analizy Transakcyjnej”, „CTA Nauczyciel i Superwizor” oraz [„Nauczyciel i/lub Superwizor Analizy Transakcyjnej”] (Psychoterapia/Doradztwo/ Edukacja/ Organizacja)” mogą być używane wyłącznie przez tych członków, którzy mają odpowiednie kwalifikacje, a zatem uzyskali odpowiadający

tym tytułom status.

5. Tylko Certyfikowani Nauczyciele i/lub Superwizorzy Analizy Transakcyjnej, Tymczasowi Nauczyciele i/lub Superwizorzy Analizy Transakcyjnej, CTA Nauczyciele i Superwizorzy praktyków mogą oferować szkolenia z AT prowadzące do uzyskania tytułu Analityka Transakcyjnego w ramach organizacji krajowych, EATA lub ITAA.
6. Sformułowania implikujące poparcie lub aprobatę określonego nauczyciela nie mogą być używane; używanie nazwiska nauczyciela do podwyższania własnego statusu jest uznawane za zachowanie nieprofesjonalne.
7. Nie można łączyć [własnego nazwiska] z nazwiskiem członka o innym statusie (np. w materiałach drukowanych) w celu implikowania, że samemu posiada się certyfikat tej kategorii. Osoby szkolące się będące w kontrakcie powinny zwrócić się do swoich Superwizorów Prowadzących, aby upewnić się czy przestrzegają powyższych wskazówek.
8. Członkowie nie powinni publikować materiałów reklamowych, w których padają stwierdzenia takie jak „AT zmieni twoje życie”, gdyż jest to obietnica wyolbrzymiona.
9. Towarzystwa (EATA, ITAA, organizacje krajowe) popierają jednostki, a nie produkty. Dlatego ogłoszenia dotyczące produktów (książek, kaset, T-shirtów itp.) powinny być oddzielone od ogłoszeń dotyczących nauczania i szkolenia oraz oświadczeń zawierających status członkowski.
10. Słowa „analiza transakcyjna” nie powinny być używane w sposób sugerujący, że jedno z towarzystw przyznało jednostce lub organizacji specjalny przywilej czy wyłączność na stosowanie analizy transakcyjnej.

5.2.3. Zasady używania znaku firmowego i wskazówki dotyczące używania logo AT

- Logo AT – trzy koła ułożone jedno nad drugim – jest znakiem firmowym Afiliowanego Towarzystwa Analizy Transakcyjnej. Logo oznacza certyfikowane członkostwo w ITAA, EATA lub innych afiliowanych i wzajemnie się uznających organizacjach. Tylko certyfikowani członkowie mogą wykorzystywać logo na papierze firmowym, wizytówkach, w broszurach itp.
- Wszystkie trzy koła muszą mieć taką samą średnicę i muszą być ułożone pionowo.

- Jeżeli w kołach umieszcza się napisy, to mogą to być wyłącznie wielkie litery P, A, C (czytając z góry na dół) lub całe słowa Parent, Adult, Child (z góry na dół). Dopuszcza się tłumaczenie tych liter i słów na inne języki.
- Żadne inne słowa zaczynające się od liter P, A, C nie mogą być umieszczane w kołach.
- Logo AT nie może być łączone z innymi symbolami o znaczeniu religijnym, politycznym, filozoficznym lub innym.

5.2.4. Zalecenia dotyczące etykiety zawodowej

- Nauczycielom nie wolno zawierać kontraktów szkoleniowych z osobami szkolącymi się, które są w kontrakcie z innym trenerem, bez przejścia przez stosowny proces negocjacji i przeniesienia kontraktu.
- Członkowie nie powinni doradzać klientom lub osobom szkolącym się u innych członków.
- Członkowie powinni ustalać jasne, uczciwe kontrakty z klientami i kolegami.
- Tytuły powinny być używane w formie wskazanej we Wskazówkach Profesjonalnej Praktyki EATA. Dotyczy to wszystkich *ogłoszeń, nagłówek listów* lub innej formy reklamy stosowanej przez TSTA, CTA TS, PTSTA lub CTA. Inne tytuły nie powinny być używane; jakakolwiek kombinacja tytułów nie powinna być używana. Jeżeli Superwizor Prowadzący ma kandydata do szkolenia w dziedzinie innej niż ta, w której posiada certyfikat, należy to zgłosić odrębnie, a każde Odstępstwo [w tym względzie] przyznane przez ITAA lub EATA powinno być wspomniane niezależnie od oficjalnego tytułu [Superwizora].

5.3. Rola Doradcy EATA do spraw etyki

EATA posiada Doradcę ds. etyki; jego zadanie polega na doradzaniu oraz pomaganiu członkom EATA w kwestiach etycznych. Może to obejmować pomaganie stowarzyszonym organizacjom we wprowadzaniu ich własnych procedur rozpatrywania skarg. Ponadto Doradca ds. etyki będzie pełnił rolę rozwojową i edukacyjną wobec stowarzyszonych organizacji w sprawach rozwijania przez nie wystarczająco dobrych praktyk etycznych i profesjonalnych. Z Doradcą można się skontaktować za pośrednictwem biura EATA. Szczegóły pod adresem: <https://eatanews.org/ethics-advisor/>.

Wszelkie kwestie profesjonalne i etyczne są rozpatrywane bezpośrednio przez stowarzyszone organizacje, do których należy członek EATA. EATA jest organizacją parasolową zrzeszającą stowarzyszone organizacje, a jednostki stają się członkami poprzez [członkostwo] w organizacjach stowarzyszonych. Organizacje stowarzyszone z EATA mają swoje własne komisje etyczne, kodeksy i procedury. Stowarzyszone organizacje ponoszą odpowiedzialność za rozwiązywanie spraw dotyczących naruszania ich własnych zasad etyki i profesjonalnej praktyki.

Procedury własne EATA odnoszące się do składania skarg oraz do profesjonalnej praktyki dotyczą bezpośrednio członków, natomiast sama skarga dotyczy bezpośrednio funkcji EATA, na której skupia się uwaga. Wszystkie kwestie etyczne dotyczące bezpośrednio EATA lub organizacji stowarzyszonych będą rozstrzygane zgodnie z ustaleniami sądu cywilnego i – jeżeli będzie to konieczne – zostaną nałożone sankcje (takie jak np. rezygnacja, wykluczenie itd.).

Kopie protokołów EATA dotyczących rozpatrywania skarg oraz kwestii dotyczących profesjonalnej praktyki można znaleźć na stronie internetowej EATA.

5.4. Procedury rozpatrywania skarg dotyczących kwestii etycznych oraz profesjonalnej praktyki

Wszystkie stowarzyszone organizacje będą posiadały swoje własne procedury rozpatrywania skarg. Będą one obejmowały porady, mediacje, arbitraż oraz Komisje Odwoławcze ([Komisje Wysłuchań]. Członkowie EATA będący w procesie szkolenia powinni znać procedury swojej własnej organizacji stowarzyszonej.

Jeżeli członek EATA, który bada skargę i podejmuje działania z nią związane, uważa, że procedury stowarzyszonej organizacji nie przystają do praktyki i/lub że organizacja nie postępowała zgodnie ze swoimi procedurami, to wówczas członek EATA może poprosić Panel Oceny Etycznej [*Ethical Review Panel*] o zbadanie tej [sprawy]. Panel Oceny Etycznej posiada uprawnienia do nakazania stowarzyszonej organizacji zmiany procedury rozpatrywania skarg i/lub wprowadzenia procedur wystarczająco dobrych. Protokoły EATA dotyczące skarg zawierają informacje na temat tego, w jaki sposób członek EATA może złożyć prośbę do Panelu; [protokoły te] są dostępne na stronie internetowej EATA: <https://eatanews.org/eataethics/#erp>.